

Rapport

KOPEN@OVERBETUWE

Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen 2016

Oktober 2016

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2016/168

Datum

Oktober 2016

Opdrachtgever

Gemeente Overbetuwe

Auteur(s)

Jon Severijn
Gert Versteeg
Ruud Esselink

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.



INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doelstelling van het onderzoek	5
1.3 Onderzoeksaanpak en -uitvoering	5
1.4 Leeswijzer	8
2. Winkelaanbod.....	10
2.1 Inleiding.....	10
2.2 Ontwikkeling aantal winkels en winkelometers	10
2.3 Winkelaanbod per aankooplocatie.....	13
2.4 Conclusie	13
3. Koopstromen	15
3.1 Dagelijkse sector.....	15
3.2 Niet-dagelijkse sector	16
3.3 Kooporiëntatie op winkelgebieden in Overbetuwe	18
3.4 Toevloeiing versus afvloeiing	20
3.5 Conclusie	20
4. Economisch functioneren.....	22
4.1 Inleiding.....	22
4.2 Detailhandelsbestedingen	22
4.3 Vloerproductiviteit	23
4.4 Conclusie	24
5. Inzicht in koopgedrag.....	26
5.1 Inleiding.....	26
5.2 Kenmerken van koopgedrag	26
5.3 Beoordeling winkelvoorzieningen	31
5.4 Winkelen en boodschappen doen op zondag	32
5.5 Conclusie	34
Bijlage 1. Begrippenkader	36



1

HOOFDSTUK

Inleiding



1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Toenemende winkelleegstand, verschuivingen in de detailhandel en verschraling van het voorzieningenniveau maken dat in toenemende mate op regionaal en provinciaal niveau afstemming plaatsvindt ten aanzien van detailhandelsbeleid en -investeringen. Ter onderbouwing van afspraken en besluiten over de lokale en regionale toekomstige positie van de detailhandel, hebben de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen behoefte aan recentere gegevens over koopstromen. Het laatste (eu-) regionale koopstromenonderzoek dateert immers uit 2009.

De gemeente Arnhem heeft als gedelegeerd opdrachtgever namens het Intergemeentelijk Overleg Detailhandel (IOD) I&O Research opdracht gegeven een nieuw regionaal koopstromenonderzoek uit te voeren. De uitkomsten van het onderzoek vormen tevens belangrijke input voor het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) dat tot doel heeft om, onder meer voor detailhandel, regionale overprogrammering weg te nemen en plannen voor werklocaties beter te laten aansluiten bij (toekomstige) behoeften. I&O Research heeft in het regionale koopstromenonderzoek samengewerkt met onderzoeksbureau Ecorys. Ecorys heeft als uitvoerder van het RPW-onderzoek samen met I&O Research en de regio Arnhem-Nijmegen voor een optimale inbedding en aansluiting tussen beide onderzoeken gezorgd.

Deze rapportage bevat de resultaten specifiek voor de gemeente Overbetuwe. De resultaten voor het hele onderzoeksgebied zijn beschreven in het rapport van het regionale koopstromenonderzoek van de regio Arnhem-Nijmegen.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

De centrale doelstelling van koopstromenonderzoek is het geven van een actueel beeld van het functioneren van winkelgebieden/-voorzieningen in Overbetuwe. Hierbij gaat het zowel om het economisch functioneren (de bestedingen en de herkomst van de bestedingen) als het kwalitatief functioneren (beleving).

Drie hoofdvragen staan in deze rapportage centraal:

- Waar doen inwoners van Overbetuwe de dagelijkse en niet-dagelijkse inkopen en in welke mate komen bezoekers van buiten Overbetuwe hier inkopen doen?
- Wat betekent dit voor het economisch functioneren van de detailhandel in Overbetuwe?
- Wat zijn de kenmerken van consumentengedrag (frequentie, motief, vervoermiddel en waardering, koopzondag)?

1.3 Onderzoeksaanpak en –uitvoering

De basis van het onderzoek wordt gevormd door een grootschalig consumentenonderzoek, in de vorm van een enquête, onder inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen en de 1^e rand van gemeenten rondom deze regio. De enquête is erop gericht de (ruimtelijke) kooporiëntatie alsmede het (meer kwalitatieve) koopgedrag van de bevolking in beeld te brengen.

Onderzoeksverloop en respons

De enquête is voor het grootste deel afgenomen via internet. Daarbij is gebruik gemaakt van een aantal panels en is op basis van een aselecte steekproef webrespons geworven. Een beperkt deel van het veldwerk heeft plaatsgevonden door middel van telefonische enquêtering; vooral bedoeld om 'gaten' in de respons gericht aan te vullen.

In totaal zijn in Overbetuwe 441 geslaagde enquêtes afgenomen, waarvan 17 procent via online panels en 83 procent op basis van de aselecte steekproef. De afname van de vragenlijst heeft plaatsgevonden van 4 mei tot en met 28 juni 2016.

Tabel 1.1

Responsoverzicht Overbetuwe.

TYPE	OVERBETUWE		TOTALE ONDERZOEKSGBIED	
	absoluut	procentueel	absoluut	procentueel
Web - panel	76	17%	2.076	34%
Web - steekproef	319	72%	3.121	51%
Telefonisch	46	11%	970	16%
TOTAAL	441	100%	6.167	100%

Omdat de koopstromen niet ophouden bij de grenzen van het onderzoeksgebied is voor de toevloeiing uit de gemeenten direct buiten het onderzoeksgebied ook in het randgebied geënquêteerd. In totaal zijn in het Nederlandse randgebied 1.323 enquêtes afgenomen en 237 in de vier Duitse randgemeenten (Kleve, Emmerich, Goch en Kranenburg). In het onderzoek zijn toeristische bestedingen gedaan door toeristisch-recreatieve bezoekers van buiten het onderzoeksgebied niet meegenomen.

Inhoud vragenlijst

De basis van het regionale koopstromenonderzoek is een enquête over koopgedrag. De vragenlijst bevat vragen over:

- de aankooplocatie waar men het laatst dagelijkse boodschappen heeft gedaan (waar, motief, beoordeling, frequentie en vervoermiddel);
- de aankooplocatie waar men het laatst heeft gewinkeld (idem);
- de aankooplocatie waar men de laatste keer in acht niet-dagelijkse branches iets heeft gekocht;
- oriëntatie op grootschalige winkelgebieden;
- oriëntatie op koopzondag en supermarktbezoek op zondag;
- achtergrondkenmerken.

De voorgelegde niet-dagelijkse artikelgroepen zijn hetzelfde als in 2009, met als toevoeging sport- en spelartikelen en hobby- en media-artikelen (zie tabel 1.2).

Tabel 1.2

Overzicht artikelgroepen.

SECTOR	ARTIKELGROEP
Dagelijks	Dagelijkse boodschappen (levensmiddelen, alcoholische dranken, tabak en schoonmaakartikelen)
Niet-dagelijks	Mode en luxe artikelen
	Huishoudelijke artikelen
	Elektronica
	Woninginrichting
	Doe-het-zelf
	Bloemen, planten en tuinartikelen
	Sport- en spelartikelen
	Hobby- en media-artikelen

Winkelaanbod

Naast de uitgebreide enquêtering van consumenten, op basis waarvan de vraagzijde in beeld wordt gebracht, is voor de analyse van het winkelaanbod gebruik gemaakt van aanbodgegevens van Locatus voor de jaren 2009 en 2016 (peildatum: 1 april 2016).

In hoofdstuk 2, bij de beschrijving van het winkelaanbod, worden enkele clusters onderscheiden. De gehanteerde Locatus-indeling is daarbij als volgt:

CLUSTER	HOOFDBRANCHE
Dagelijks	Levensmiddelen
	Persoonlijke Verzorging
Mode & Luxe	Warenhuis
	Kleding & Mode
	Schoenen & Lederwaren
	Juwelier & Optiek
	Huishoudelijke- & Luxe Ar
	Antiek & Kunst
Vrije Tijd	Sport & Spel
	Hobby
	Media
In/Om Huis	Plant & Dier
	Bruin & Witgoed
	Auto & Fiets
	Doe-Het-Zelf
	Wonen
Detailhandel overig	Detailhandel overig

Economisch functioneren

Het koopstromenonderzoek is een grootschalig consumentenonderzoek waarin inzicht wordt gegeven in het koopgedrag van consumenten. De consument is dus het uitgangspunt. Om inzicht te krijgen in het functioneren van winkelgebieden worden de koopstromen ook in financiële zin bepaald. Dit wordt gedaan door kooporiëntatiecijfers te vermenigvuldigen met *consumentenbestedingen*. Het gaat hier om de gemiddelde bestedingen per hoofd van de bevolking (inclusief BTW). De in het consumentenonderzoek gemeten koopkrachtbindingscijfers geven aan welk deel van de bestedingen in de 'eigen' woongemeente of regio wordt uitgegeven en hoeveel er afvloeit naar aankoopplaatsen buiten de eigen gemeente of regio.

Omgekeerd vloeien er ook bestedingen naar een gemeente toe, afkomstig van consumenten die buiten die gemeente of regio wonen (toevloeiing). Door de gebonden bestedingen van bewoners en de toevloeiende bestedingen van bezoekers bij elkaar op te tellen, kunnen de totale consumentenbestedingen in individuele winkelgebieden, gemeenten en regio's worden vastgesteld. Belangrijk hierbij is dat het dan gaat om de totale som van consumentenbestedingen, inclusief BTW en exclusief bestedingen van bedrijven en instellingen in de detailhandel.

De gehanteerde bestedingscijfers (op jaarbasis) zijn¹:

- dagelijks: € 2.690 (€ 2.440 exclusief BTW) per hoofd van de bevolking (KSO 2009: € 2.210 exclusief BTW)
- niet-dagelijks: € 2.840 (€ 2.340 exclusief BTW) per hoofd van de bevolking (KSO 2009: € 2.690 exclusief BTW)

De bestedingen in de dagelijkse sector zijn dus toegenomen, terwijl de uitgaven in de niet-dagelijkse sector teruggelopen zijn. Voor de feitelijke bestedingen van respondenten zijn de bestedingsbedragen op het niveau van de gemeente gecorrigeerd voor CBS-inkomenscijfers. Daarnaast is er gerekend met een prijselasticiteit van 0,25 procent in de dagelijkse sector en 0,5 procent in de niet-dagelijkse sector. Toeristische bestedingen zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Vergelijking met 2009

Internet als aankoopkanaal wordt steeds belangrijker, met name voor niet-dagelijkse aankopen. Omdat de internetaankopen niet zijn meegenomen in de bindings- en afvloeiingspercentages in 2009 is vergelijking niet mogelijk. In 2009 is gekozen voor een andere presentatie en opbouw van kengetallen dan de methode die I&O Research gebruikt om koopstromen te analyseren. Zo is de detailhandelsomzet in 2009 gepresenteerd exclusief BTW en zijn de koopstromen in de meeste gevallen weergegeven zonder afvloeiing naar internet en postorder. Om deze redenen is vergelijking met 2009 beperkt en niet één op één mogelijk. De andere methode (mede ook gevolg van ontwikkelingen zoals sterke doorgroei van internet) en een trendbreuk in de bepaling van de bestedingskengetallen maken dat een vergelijking met 2009 niet goed mogelijk is.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport geeft een algeheel en actueel beeld van de ontwikkeling van het koopgedrag en de positie van gemeente Overbetuwe in de regio Arnhem-Nijmegen. Voordat het koopgedrag wordt beschreven, beschrijven we in hoofdstuk 2 de samenstelling en ontwikkeling van het winkelaanbod aan de hand van de Locatus-data. In hoofdstuk 3 besteden we aandacht aan de koopstromen. Zo wordt onder andere duidelijk in welke mate inwoners aankopen doen in de eigen gemeente en hoe groot de oriëntatie op andere (nabijgelegen) gemeenten is. Hoofdstuk 4 geeft inzicht in het economisch functioneren van winkelvoorzieningen in de regio in termen van omzet en vloerproductiviteit. In hoofdstuk 5 komen bezoekfrequentie en -motieven, vervoermiddelgebruik, beoordeling van winkelvoorzieningen en kooporiëntatie op zondag aan bod. Waar mogelijk en van waarde zijn vergelijkingen met 2009 opgenomen.

In de bijlage van het rapport is een beknopte begrippenlijst opgenomen.

¹ Bron: *Detailhandel.info*

2

HOOFDSTUK

Winkelaanbod



2. Winkelaanbod

2.1 Inleiding

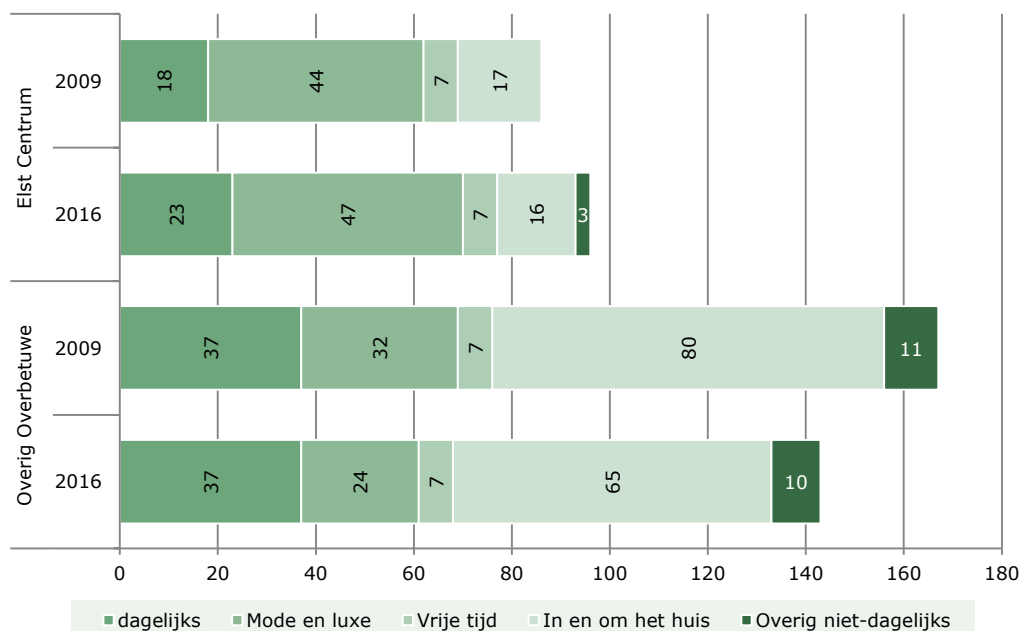
In dit hoofdstuk staat de vraag centraal hoe het aanbod aan winkels en de winkelleegstand zich vanaf het vorige koopstromenonderzoek (2009) en 2016 heeft ontwikkeld. Alle gegevens zijn afkomstig van Locatus. De peildatum voor 2009 is 1 oktober en voor 2016 1 april.

2.2 Ontwikkeling aantal winkels en winkelometers

Tussen 2009 en 2016 is het aantal winkels in de gemeente Overbetuwe afgenomen van 253 naar 239 winkels (-6%). In het centrum van Elst is het aantal winkels wel toegenomen (+12 procent). De toename van het aantal winkels concentreert zich tot de dagelijkse sector en het mode & luxe segment. In het overige deel van de gemeente Overbetuwe is het aantal winkels teruggelopen (-14 procent).

Figuur 2.1

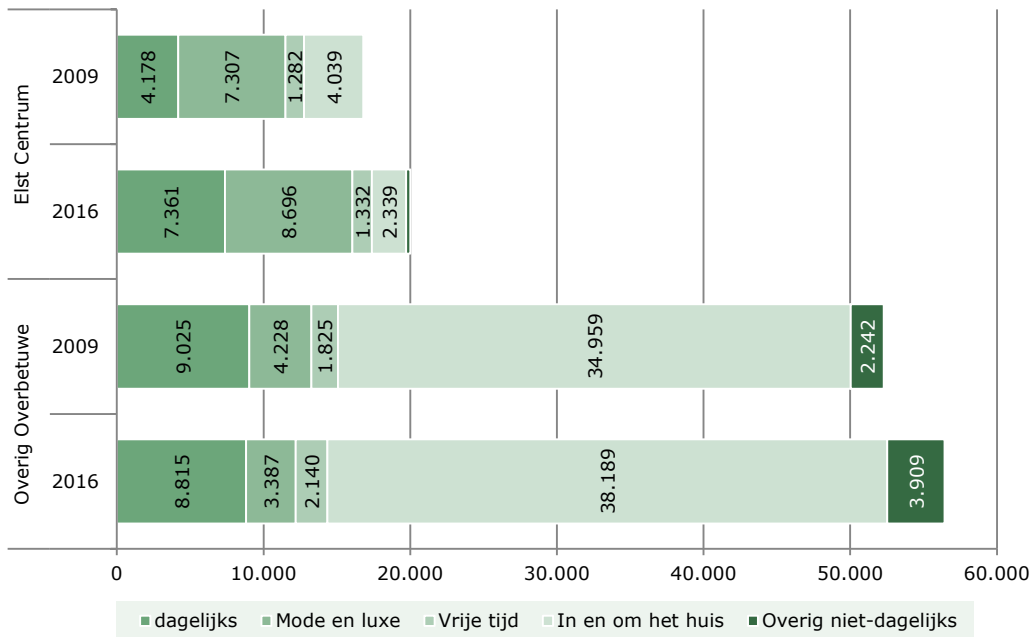
Aantal winkels in Overbetuwe, uitgesplitst naar Elst-centrum en overig Overbetuwe, excl. leegstand (2009 en 2016).



Tegenover de daling van het aantal winkels, is het totale winkelvloeroppervlak toegenomen met 7.363 m² vwo (+11%). Binnen Elst heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen gebieden. In 2009 was er minder winkelvloeroppervlak gevestigd aan de Industrieweg/Aamse Poort dan in 'overig Elst'. In de tussentijd is het winkelaanbod aan de Industrieweg/Aamse Poort met 3 winkels (+7.351 m² vwo) gegroeid terwijl het aantal winkels in overig Elst met drie winkels (6.175 m² vwo) is afgenomen. De toename van het winkelvloeroppervlak aan de Industrieweg/Aamse Poort komt voor het overgrote deel toe aan de detailhandel sector in en om het huis. Dit wordt vervolgens weer verklaard door de verplaatsing en uitbreiding van de Intratuin (uitbreiding van ca. 5.850 m²). Per saldo is het aanbod van het winkelvloeroppervlak aan de Industrieweg het sterkst toegenomen (7.350 m² vwo). Er kan zodoende gesproken worden van een clustering van detailhandel aan de Industrieweg/Aamse Poort. Ook in Heteren en Elst centrum is het aanbod sterk toegenomen (respectievelijk +3.680 en +3.200 m² vwo).

Figuur 2.2

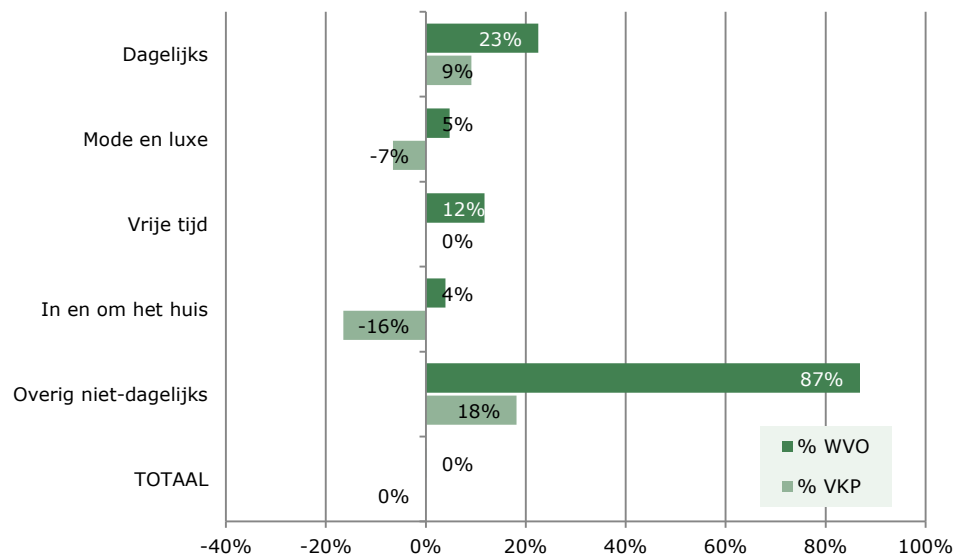
Aantal m² vwo in Overbetuwe, uitgesplitst naar Elst-centrum en overig Overbetuwe, excl. leegstand (2009 en 2016).



Bezien vanuit de verschillende sectoren (dagelijks, mode en luxe, vrije tijd, in en om het huis, overig niet-dagelijks) valt op dat het totaal winkelvloeroppervlak in alle sectoren is toegenomen. Het aantal winkels in de sectoren mode en luxe en in en om het huis is afgenomen. De grootste absolute groei, zowel in aantallen winkels als in m² vwo, heeft plaatsgevonden in de dagelijkse detailhandel. Ook de overige niet-dagelijkse detailhandel is gegroeid maar hier gaat het om kleinere aantallen.

Figuur 2.3

Verandering aantal winkels en m² vwo in Overbetuwe, 2009-2016, exclusief leegstand

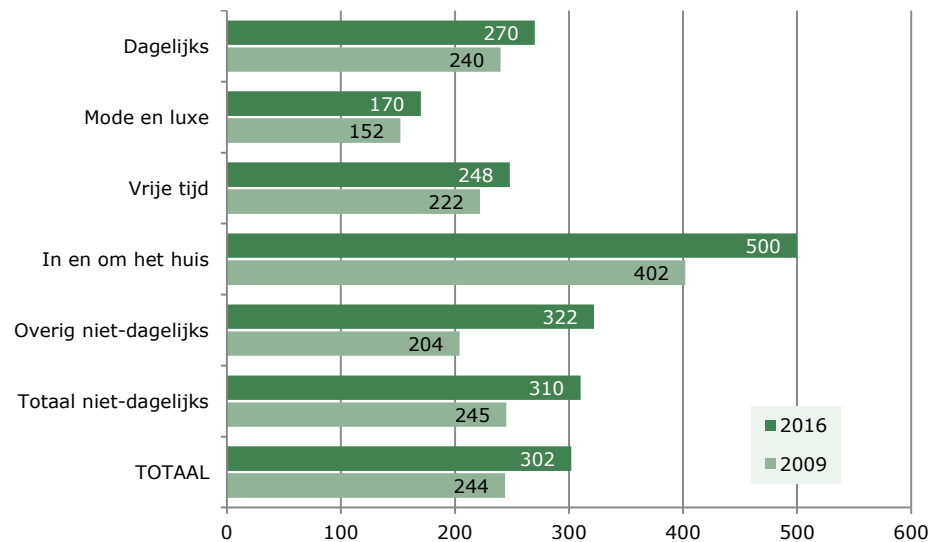


Schaalvergroting in de dagelijkse en niet-dagelijkse sector

De groei van het winkelvloeroppervlak in combinatie met de afname van het aantal winkels heeft geleid tot schaalvergroting van de detailhandel in de gemeente Overbetuwe. Een onderverdeling naar branche laat zien dat alle branchegroepen een grotere winkelomvang kregen (zie figuur 2.4). Uitspringers zijn de overig niet-dagelijkse detailhandel sector en de in en om het huis detailhandel sector. De toename van de in en om het huis detailhandel sector wordt grotendeels verklaard door de uitbreiding van de Intratuin.

Figuur 2.4

Gemiddelde m² wvo per winkel in Overbetuwe, exclusief leegstand (2009 en 2016).



Leegstand in Overbetuwe is toegenomen

In 2009 stond ruim 4.650 m² aan winkelvloeroppervlak leeg in Overbetuwe. Zeven jaar later is dit 6.410 m² wvo, een stijging van 38 procent. Waar in de vorige paragraaf werd weergegeven dat het gemiddeld oppervlak per winkel in alle branches is toegenomen, geldt dat niet voor leegstaande panden. Het gemiddeld oppervlak is met 5 procent afgenomen. Dit kan er op duiden dat deze winkels vanwege de beperkte omvang leeg zijn komen te staan. Andere verklaringen zijn dat vooral de over het algemeen kleinere lokale ondernemers het hoofd niet boven water hebben weten te houden tijdens de crisis of vanwege het ontbreken van opvolging de winkel hebben gesloten. Het totale leegstandspercentage bezien vanuit het aantal winkels is toegenomen van 8 procent in 2009 tot 12% in 2016. Dat ligt onder het percentage landelijk leegstaande panden van 17 procent. Op basis van het winkelvloeroppervlak is de leegstand gestegen van 4% in 2009 naar nu 5 procent. Dat ligt onder het landelijk gemiddelde van 7 procent.

Tabel 2.1

Leegstand winkelaanbod Overbetuwe, 2009 en 2016

	2009	2016	ONTWIKKELING
Aantal verkooppunten	22	32	+45%
Aantal m ² wvo	4.650	6.410	+38%
Gemiddeld m ² wvo	211	200	-5%

2.3 Winkelaanbod per aankooplocatie

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de winkelgebieden in Overbetuwe. Het centrum van Elst is, zowel qua aantal winkels als qua winkelvloeroppervlak, het grootste winkelgebied in Overbetuwe. Het grootschalige winkelgebied Industrieweg/Aamse Poort en het centrum van Zetten volgen. De overige winkelgebieden zijn relatief gezien van bescheiden omvang.

Ruim 80 procent van het winkelvloeroppervlak in de gemeente ligt in een winkelgebied. Het aanbod in de niet-dagelijkse detailhandel sector is wat meer verspreid over de gemeente gelegen: ongeveer 65 procent is gelegen in een winkelgebied.

Tabel 2.2

Detailhandelsaanbod gemeente Overbetuwe per winkelgebied, exclusief leegstand (2016).

WINKELGEBIED	DAGELIJKS		NIET-DAGELIJKS		TOTAAL	
	winkels	m ² WVO	winkels	m ² WVO	winkels	m ² WVO
Centrum Elst	23	7.361	73	12.647	96	20.008
Industrieweg / Aamse Poort ¹	1	35	8	17.925	9	17.960
Centrum Zetten	10	3.169	36	6.868	46	10.037
Centrum Driel	6	918	3	285	9	1.203
Centrum Hereveld	3	1.117	3	265	6	1.382
Centrum Heteren	2	867	5	476	7	1.343
Subtotaal winkelgebieden	45	13.467	128	38.466	173	51.933
Totaal gemeente	60	16.176	179	60.272	239	76.448

¹In 2009 was in de rapportage 'De Aam' opgenomen, deels overlappend met het huidige Industrieweg / Aamse Poort.

2.4 Conclusie

De belangrijkste conclusies op een rij:

- ten opzichte van 2009 is het aantal winkels in Overbetuwe met 6 procent afgenomen.
- het aantal winkelmeters is in dezelfde periode met 11 procent toegenomen;
- de twee voorgenoemde punten maken dat er schaalvergroting in de detailhandel heeft plaatsgevonden. Dit past bij de landelijke trend: consumenten wensen een breed en diep assortiment, winkeliers passen zich hier op aan. De schaalvergroting heeft in alle sectoren plaatsgevonden. Hier tegenover staat dat het gemiddelde oppervlak van leegstaande panden is teruggelopen (-5 procent).
- de positie van de Industrieweg/Aamse Poort binnen de detailhandelsstructuur in Elst is in belang toegenomen. Zowel het aantal winkels als het winkelvloeroppervlak is toegenomen, terwijl het aanbod in 'overig Elst' is afgenomen. De Industrieweg/Aamse Poort is gericht op grootschalige niet-dagelijkse detailhandel.
- een onderverdeling naar detailhandel sector laat zien dat het aanbod qua winkelvloeroppervlak in alle sectoren is toegenomen. De grootste groei in absolute aantallen, zowel in aantal winkels als in m² winkelvloeroppervlak, heeft plaatsgevonden in de dagelijkse detailhandel.
- het aantal leegstaande panden in Overbetuwe is gestegen tot 12 procent van het volledige winkelaanbod. Samen leiden deze tot een leegstaand winkelvloeroppervlak van 5 procent. Beide leegstandspercentages liggen onder het landelijk gemiddelde.

3

HOOFDSTUK

Koopstromen



3. Koopstromen

Consumenten zijn gevraagd aan te geven waar ze voor het laatst bepaalde artikelen hebben gekocht. Hierdoor ontstaat inzicht in het ruimtelijk koopgedrag. Door koppeling van herkomst- en aankoopplaats kunnen koopstromen worden beschreven en in kaart worden gebracht. Koopstromen maken duidelijk welke plaatsen consumenten bezoeken voor de dagelijkse en wekelijkse boodschappen en ook voor het recreatieve winkelen.

Het draagvlak van een aankoopgebied bestaat uit de koopkrachtbinding (de mate waarin inwoners van een plaats hun aankopen doen in winkels in dit aankoopgebied) en uit koopkrachttoevoeiing (de mate waarin inwoners uit andere plaatsen en gemeenten aankopen doen in het aankoopgebied). Bestedingen die buiten de eigen plaats of gemeente of via internet gedaan worden, noemen we koopkrachtafvoeiing.

3.1 Dagelijkse sector

Binding inwoners Elst is hoog

In de hele gemeente Overbetuwe is de binding in de dagelijkse sector 82 procent. In Elst is de binding aan Elst zelf 91 procent, terwijl er 3 procent naar andere plaatsen in Overbetuwe gaat. In de overige afzonderlijke plaatsen/kernen in Overbetuwe zijn te weinig enquêtes afgenomen om bindingspercentages te bepalen. Voor het deel van Overbetuwe exclusief Elst bedraagt de binding 66 procent, terwijl 16 procent in Elst terecht komt.

De afvoeiing naar het overige deel van de regio Arnhem-Nijmegen vanuit Overbetuwe is 9 procent en nog eens 3 procent gaat naar overig Nederland.

Tabel 3.1

Koopkrachtbinding en -afvoeiing dagelijks (€ x miljoen).

↓ NAAR	VAN →	ELST	ORIËNTATIE	OVERIGE PLAATSSEN	ORIËNTATIE	OVER-BETUWE	ORIËNTATIE
Elst		€ 54	91%	€ 11	16%	€ 64	50%
Overige plaatsen		€ 2	3%	€ 46	66%	€ 48	37%
Overbetuwe totaal		€ 56	94%	€ 56	82%	€ 112	88%
Overig regio Arnhem-Nijmegen		€ 3	4%	€ 9	14%	€ 12	9%
Overig NL		€ 0	0%	€ 2	5%	€ 3	3%
Duitsland		€ -	0%	€ -	0%	€ -	0%
Internet		€ 1	1%	€ 1	1%	€ 1	1%
TOTAAL		€ 59	100%	€ 69	100%	€ 128	100%

Afvoeiing dagelijkse sector vooral naar Arnhem en Nijmegen

Het grootste deel van de afvoeiing in de dagelijkse sector uit Overbetuwe komt vooral in Arnhem (4 procent) en Nijmegen (3 procent) terecht. Inwoners van Elst gaan minder dan inwoners uit de overige plaatsen en kernen in Overbetuwe naar Arnhem en Nijmegen om boodschappen te doen.

Tabel 3.2

Afvloeiing dagelijkse sector.

↓ NAAR	VAN →	ELST	OVERIGE PLAATSEN	OVERBETUWE
Arnhem		3%	6%	4%
Nijmegen		1%	4%	3%
Renkum		-	3%	1%

Toevloeiing van buiten de gemeente is in Elst geringer dan in de rest van Overbetuwe

In tabel 3.3 is weergegeven waar de totale bestedingen in de dagelijkse sector in de gemeente Overbetuwe, de plaats Elst en de overige plaatsen binnen Overbetuwe vandaan komen. Van de dagelijkse bestedingen in Overbetuwe is 84 procent van de eigen inwoners afkomstig, gelijk verdeeld tussen inwoners van Elst en inwoners van de overige plaatsen. Uit het overige deel van de regio Arnhem-Nijmegen komt 14 procent van de bestedingen. De toevloeiing van buiten de gemeente is in Elst wat geringer (12 procent) en in de overige plaatsen wat groter (20 procent, waarvan 3 procent van buiten de regio).

Tabel 3.3

Detailhandelsbestedingen (inclusief toevloeiing) dagelijks (€ x miljoen).

↓ NAAR	VAN →	ELST	OVERIGE PLAATSEN	OVERBETUWE	OVERIGE REGIO	OVERIG NL	TOTAAL
Elst		€ 54 73%	€ 11 15%	€ 64 88%	€ 9 12%	€ - 0%	€ 73 100%
Overige plaatsen		€ 2 3%	€ 46 77%	€ 48 80%	€ 10 17%	€ 2 3%	€ 59 100%
Overbetuwe totaal		€ 56 42%	€ 56 42%	€ 112 84%	€ 19 14%	€ 2 2%	€ 133 100%

Toevloeiing dagelijkse sector vooral uit Nijmegen en Arnhem

Zeven procent van de totale dagelijkse bestedingen in Overbetuwe zijn uit Nijmegen afkomstig en vier procent uit Arnhem. De toevloeiing uit Arnhem is vooral gericht op Elst, terwijl de toevloeiing uit Nijmegen meer naar de overige plaatsen in Overbetuwe gaat.

Tabel 3.4

Toevloeiing dagelijkse sector.

↓ NAAR	VAN →	NIJMEGEN	ARNHEM	NEDER-BETUWE
Elst		4%	6%	-
Overige plaatsen		10%	2%	3%
Overbetuwe totaal		7%	4%	2%

3.2 Niet-dagelijkse sector**Oriëntatie op Regio Arnhem – Nijmegen vrijwel even groot als oriëntatie op Overbetuwe**

In totaal blijft 40 procent van de bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen door inwoners van Overbetuwe binnen de gemeente. Het bindingspercentage van Elst voor niet-dagelijkse bestedingen is 46 procent en voor de overige plaatsen in de gemeente gezamenlijk 33 procent.

De afvloeiing naar internet vanuit Overbetuwe is 12 procent. Naar de regio Arnhem- Nijmegen is de afvloeiing 37 procent, en die is vrijwel gelijk voor Elst en de overige plaatsen in de gemeente.

Tabel 3.5

Koopkrachtbinding en -afvloeiing niet-dagelijks (€ x miljoen).

↓ NAAR	VAN →	ELST	ORIËNTATIE	OVERIGE PLAATSEN	ORIËNTATIE	OVER-BETUWE	ORIËNTATIE
Elst		€ 29	46%	€ -	0%	€ 42	31%
Overige plaatsen		€ 1	1%	€ 24	33%	€ 13	9%
Overbetuwe		€ 30	48%	€ 24	33%	€ 54	40%
Overig regio Arnhem-Nijmegen		€ 23	37%	€ 28	38%	€ 51	37%
Overig NL		€ 3	5%	€ 11	15%	€ 15	11%
Duitsland		€ 0	0%	€ 0	0%	€ 0	0%
Internet		€ 7	10%	€ 10	13%	€ 17	12%
TOTAAL		€ 63	100%	€ 74	100%	€ 137	100%

Afvloeiing naar Arnhem ruim een vijfde

Van de afvloeiing naar gemeenten komt ruim de helft in Arnhem terecht. De afvloeiing naar Arnhem is 22 procent. Andere gemeenten waarnaar substantiële afvloeiing gaat, zijn Nijmegen (7 procent) en Duiven (4 procent). Er zijn in de oriëntatie op deze gemeenten niet of nauwelijks verschillen tussen Elst en de gezamenlijke andere plaatsen in de gemeente.

Tabel 3.6

Afvloeiing niet-dagelijkse sector

↓ NAAR	VAN →	ELST	OVERIGE PLAATSEN	OVERBETUWE
Arnhem		22%	22%	22%
Nijmegen		7%	7%	7%
Duiven		5%	4%	4%

Tweederde van de niet-dagelijkse bestedingen in Overbetuwe uit gemeente zelf

In totaal komt tweederde van de niet-dagelijkse bestedingen in Overbetuwe uit de gemeente zelf. Bijna een derde (30 procent) komt uit de overige gemeenten uit de regio Arnhem-Nijmegen en 4 procent uit het overige Nederlandse deel van het randgebied (Overig NL). De toevloeiing uit de Regio is in Elst groter dan in de totale gemeente. De overige plaatsen in Overbetuwe trekken procentueel meer toevloeiing uit overig Nederland.

Tabel 3.7

Detailhandelsbestedingen (inclusief toevloeiing) niet-dagelijks (€ x miljoen).

↓ NAAR	VAN →	ELST	OVERIGE PLAATSEN	OVER-BETUWE	OVERIGE REGIO	OVERIG NL	TOTAAL						
Elst		€ 29	45%	€ 12	19%	€ 42	64%	€ 22	34%	€ 1	1%	€ 65	100%
Overige plaatsen		€ 1	4%	€ 12	67%	€ 13	71%	€ 2	13%	€ 3	16%	€ 18	100%
Overbetuwe		€ 30	36%	€ 24	29%	€ 54	66%	€ 25	30%	€ 4	4%	€ 83	100%

Toevloeiing niet-dagelijkse sector vooral uit Arnhem

Het belangrijkste deel van de toevloeiing in de niet-dagelijkse sector in Overbetuwe komt uit Arnhem en bedraagt 14 procent. Uit Nijmegen en Lingewaard is 7 procent afkomstig. Elst heeft vooral toevloeiing uit Arnhem en Lingewaard. De overige plaatsen in Overbetuwe trekken relatief veel toevloeiing uit Neder-Betuwe.

Tabel 3.8

Toevloeiing niet-dagelijkse sector.

↓ NAAR	VAN →	ARNHEM	NIJMEGEN	LINGEWAARD	NEDER-BETUWE
Elst		17%	7%	8%	1%
Overige plaatsen		3%	4%	3%	9%
Overbetuwe		14%	7%	7%	3%

3.3 Kooporiëntatie op winkelgebieden in Overbetuwe

Inwoners Elst gaan vooral naar het centrum voor de dagelijkse boodschappen

Vier vijfde deel van de dagelijkse bestedingen door inwoners van Elst komt terecht in het centrum. In overig Elst komt nog eens 8 procent terecht. In de rest van de gemeente is slechts Oosterhout van (enig) belang.

Tabel 3.9

Oriëntatie *inwoners Elst*, dagelijkse sector.

GEBIED/WINKELGEBIED	ORIËNTATIE
Elst	91%
Centrum	83%
Elst, elders	8%
Overige plaatsen Overbetuwe	3%
Afvloeiing (internet, buiten Overbetuwe)	5%
TOTAAL	100%

Centrum van Zetten goed voor een derde bestedingen inwoners Overbetuwe buiten Elst

Van de bestedingen in de dagelijkse sector door inwoners uit de plaatsen in Overbetuwe buiten Elst komt een derde (35 procent) terecht in het centrum van Zetten. De overige winkelgebieden in deze plaatsen zijn van veel geringer belang. De oriëntatie wat betreft dagelijkse boodschappen op Elst is 15 procent, terwijl de afvloeiing naar buiten Overbetuwe 18 procent bedraagt (tabel 3.10).

Tabel 3.10Oriëntatie *inwoners Overbetuwe buiten Elst*, dagelijkse sector.

GEBIED/WINKELGEBIED	ORIËNTATIE
Overbetuwe exclusief Elst	66%
Zetten centrum	35%
Herveld centrum	8%
Heteren centrum	8%
Driel centrum	7%
Oosterhout centrum	2%
overige winkelgebieden	4%
Elst	15%
Afvloeiing (internet, buiten Overbetuwe)	18%
TOTAAL	100%

In tabel 3.11 is de koopkrachtoriëntatie voor de niet-dagelijkse sector vanuit Elst en de gezamenlijke plaatsen in Overbetuwe exclusief Elst weergegeven. Als inwoners van Elst niet-dagelijkse aankopen doen in de gemeente Overbetuwe, dan blijven ze vooral in Elst zelf. De oriëntatie op het centrum is 35 procent en die op Industrieweg Oost (Aamse Poort) is 11 procent. Ook de inwoners van de overige plaatsen binnen Overbetuwe gaan relatief vaak naar Elst als ze de niet-dagelijkse artikelen in de eigen gemeente kopen. De oriëntatie op het centrum van Elst is 12 procent en die op Industrieweg Oost is 5 procent. In de overige plaatsen haalt het centrum van Zetten 11 procent van de niet-dagelijkse bestedingen door inwoners van Overbetuwe, exclusief Elst. Overigens is de afvloeiing naar buiten de gemeente vanuit Elst ruim de helft (52 procent) en vanuit de rest van de gemeente tweederde (67 procent).

Tabel 3.11

Koopkrachtoriëntatie op winkelcentra, niet-dagelijkse artikelen.

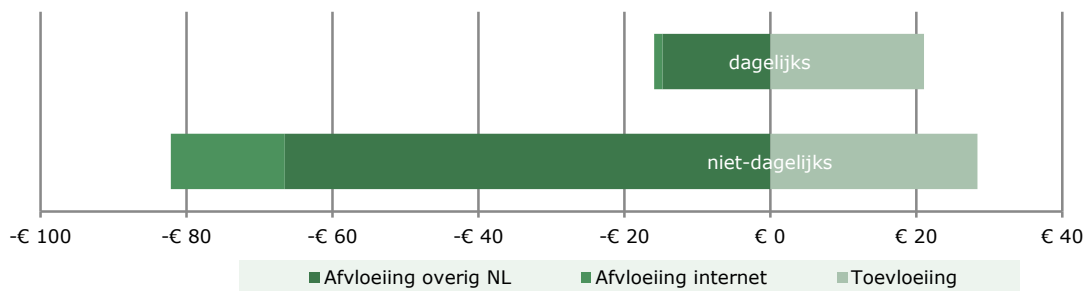
	ELST	OVERIGE PLAATSEN
Elst		
Elst centrum	35%	12%
Elst, Industrieweg Oost	11%	5%
Overbetuwe exclusief Elst		
Zetten centrum	0%	11%
Heteren centrum	0%	2%
Overig Overbetuwe	3%	3%
Afvloeiing (internet, buiten Overbetuwe)	52%	67%
TOTAAL	100%	100%

3.4 Toevloeiing versus afvloeiing

De gemeente Overbetuwe kent, omdat de toevloeiing iets groter is dan de afvloeiing, een klein aankoopoverschot in de dagelijkse sector van € 5 miljoen. In de niet-dagelijkse sector is er echter een fors tekort, waarbij het totale saldo minus € 54 miljoen bedraagt.

Figuur 3.1

Toe- en afvloeiing Overbetuwe (miljoen €).



3.5 Conclusie

De belangrijkste conclusies op een rij:

- In de dagelijkse sector blijft 88 procent van de bestedingen door inwoners van Overbetuwe binnen de gemeentegrenzen. De binding in Elst (94 procent) is aanzienlijk groter dan in de overige plaatsen (gezamenlijk 82 procent).
- De afvloeiing in de dagelijkse sector gaat met name naar Arnhem (4 procent) en Nijmegen (3 procent).
- Per saldo is er een overschot van bestedingen in de dagelijkse sector in Overbetuwe, omdat de toevloeiing groter is dan de afvloeiing.
- In de niet-dagelijkse sector is de binding van Overbetuwe 40 procent. Van de niet-dagelijkse bestedingen gaat 37 procent naar gemeenten in de Regio, vooral Arnhem (22 procent) en daarnaast ook Nijmegen en Duiven. De afvloeiing naar internet is 12 procent.
- De toevloeiing in de niet-dagelijkse sector is in absolute omvang beperkt en bedraagt uitgedrukt in een aandeel 30 procent. Voor het belangrijkste deel is de toevloeiing afkomstig uit Arnhem, Nijmegen en Lingewaard.
- Inwoners van Elst zijn voor dagelijkse artikelen sterk op het centrum georiënteerd (83 procent). Voor de inwoners van de overige plaatsen is de oriëntatie op het centrum van Zetten het grootst (35 procent).
- Voor de niet-dagelijkse sector is er een afvloeiingstekort van ruim € 54 miljoen. De afvloeiing is in relatief sterke mate afkomstig uit de plaatsen buiten Elst.

4

HOOFDSTUK

Economisch functioneren

4. Economisch functioneren

4.1 Inleiding

Een belangrijk element om te komen tot detailhandelsbeleid is het inzicht in het economisch functioneren van de detailhandel. Hierbij nemen de koopstromen en het winkelaanbod een belangrijke plaats in. Beide aspecten zijn in de vorige hoofdstukken behandeld. In dit hoofdstuk vertalen we de koopstroomgegevens in cijfers over de detailhandelsbestedingen en geven we door confrontatie van vraag en aanbod inzicht in de omzet per winkelmeter.

4.2 Detailhandelsbestedingen

Meer niet-dagelijkse dan dagelijkse bestedingen in Arnhem

Het totaal aan detailhandelsbestedingen in de gemeente Overbetuwe is € 216 miljoen. Dit zijn de winkelbestedingen door zowel inwoners als bezoekers van buiten de gemeente in Overbetuwe. De detailhandelsbestedingen bestaan voor bijna tweederde (61 procent) uit aankopen in de dagelijkse sector (in totaal € 83 miljoen). In Elst is dit aandeel 52 procent en in de overige plaatsen gezamenlijk 76 procent.

Tabel 4.1

Detailhandelsbestedingen in Overbetuwe, per branche (milj. €).

	ELST	OVERIGE PLAATSEN	OVER-BETUWE
dagelijkse boodschappen	€ 73	€ 59	€ 133
niet-dagelijks	€ 65	€ 18	€ 83
mode en luxe artikelen	€ 24	€ 4	€ 28
huishoudelijke artikelen	€ 4	€ 1	€ 5
woninginrichting	€ 9	€ 3	€ 12
elektronica	€ 4	€ 3	€ 7
doe-het-zelf artikelen	€ 9	€ 3	€ 11
bloemen, planten en	€ 5	€ 2	€ 7
sport- en spel artikelen	€ 6	€ 1	€ 7
hobby- en media-artikelen	€ 4	€ 1	€ 5
TOTAAL	€ 138	€ 77	€ 216

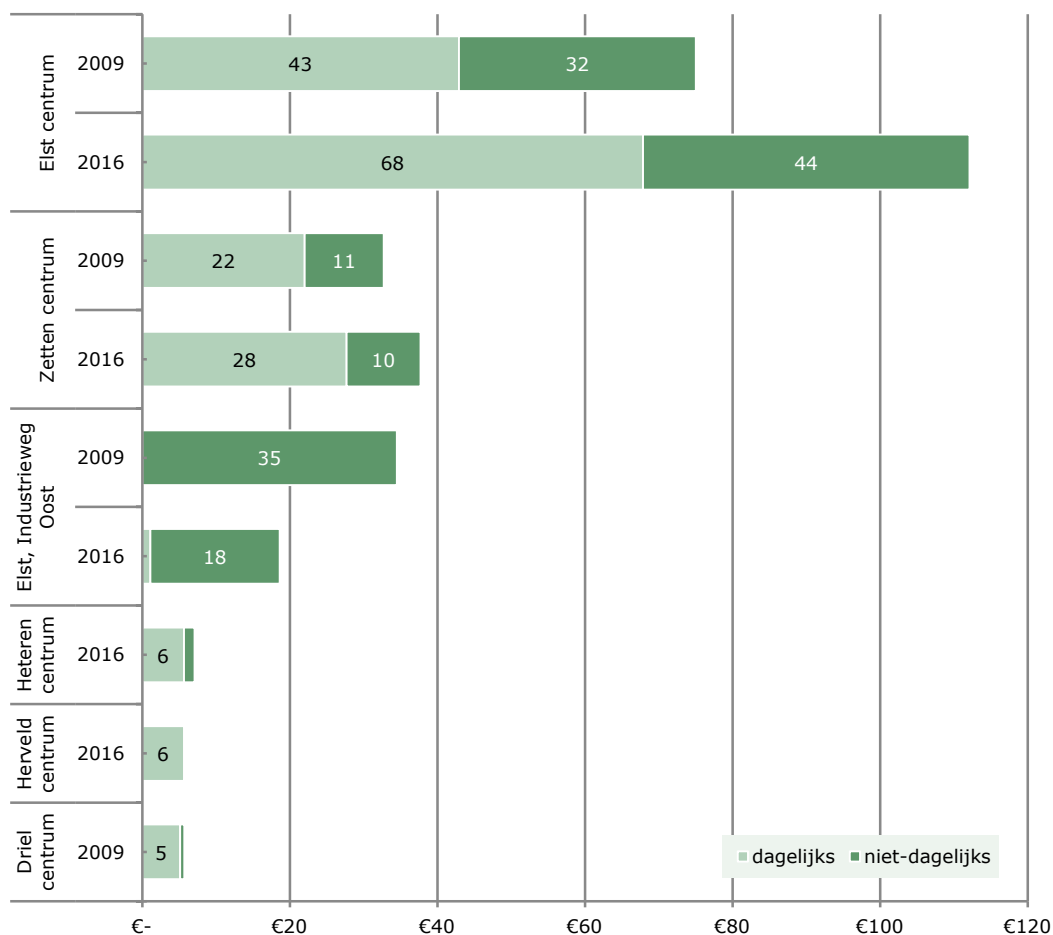
Detailhandelsbestedingen van de belangrijkste winkelgebieden

De hoogte van detailhandelsbestedingen van winkelgebieden worden onder meer bepaald door het inwoneraantal, de samenstelling en omvang van de winkelgebieden en de ligging. In figuur 4.1 zijn de detailhandelsbestedingen van de belangrijkste winkelgebieden in Overbetuwe weergegeven, uitgesplitst naar dagelijkse en niet-dagelijkse bestedingen. Elst centrum is het belangrijkste winkelgebied van de gemeente, zowel voor dagelijkse als voor niet-dagelijkse artikelen en genereert in totaal € 112 miljoen aan bestedingen. De bestedingen in de dagelijkse sector zijn enigszins oververtegenwoordigd. In de gemeente Overbetuwe neemt het centrum van Zetten een tweede plaats in. Dit winkelgebied heeft duidelijk meer bestedingen in de dagelijkse sector (€ 28 miljoen) dan in de niet-dagelijkse sector (€ 10 miljoen). Winkelgebied Industrieweg Oost (Aamse Poort) is een (grootschalig) winkelgebied voor niet-dagelijkse artikelen en trekt in deze sector (€ 18 miljoen). De centra van Heteren, Herveld en Driel hebben, vanuit de bestedingen geredeneerd, het karakter van een boodschappencentrum.

Ten opzichte van 2009 zijn de bestedingen in het centrum van Elst met circa 50 procent toegenomen. In het centrum van Zetten zijn de bestedingen in de dagelijkse sector toegenomen en licht gedaald in de niet-dagelijkse sector. Het winkelgebied Industrieweg Oost / Aamse Poort² heeft ten opzichte van 2009 bestedingen verloren.

Figuur 4.1

Detailhandelsbestedingen belangrijkste winkelgebieden in de gemeente Overbetuwe (x € 1 miljoen).



N.B. De detailhandelsomzet van 2009 is opgehoogd met het Btw-tarief dat toen van kracht was, dagelijkse sector: 10% en niet-dagelijkse sector 19%.

4.3 Vloerproductiviteit

In hoofdstuk 2 is al beschreven dat in Overbetuwe en meer specifiek ook het centrum van Elst het winkeloppervlak in de dagelijkse en niet-dagelijkse sector tussen 2009-2016 is gestegen. Voor de grootste winkelgebieden geldt dat de dagelijkse bestedingen zijn toegenomen sinds 2009. De niet-dagelijkse bestedingen zijn gestegen in het centrum van Elst, gestagneerd in het centrum van Zetten en gedaald in Industrieweg Oost. Om verder inzicht te krijgen in de verhouding tussen de detailhandelsbestedingen kan worden gekeken naar de bestedingen per winkelmeter. In geheel Overbetuwe wordt er € 8.200 per m² winkeloppervlak aan dagelijkse artikelen besteed en € 1.400 aan niet-dagelijkse artikelen.

² In 2009 was er sprake van de locatie De Aam. Op deze locatie onder andere Gamma en Intratuin (oude locatie).

In tabel 4.2 is te zien dat het centrum van Elst de hoogste bestedingen per m² heeft in zowel de dagelijkse als de niet-dagelijkse sector. Het centrum van Zetten heeft ook relatief hoge bestedingen per m² winkelvloeroppervlak in beide sectoren. Industriestraat Oost (Aamse Poort), heeft € 1.000 bestedingen in de niet-dagelijkse sector per m² winkelvloeroppervlak.

Tabel 4.2

Gerealiseerde bestedingen per m² belangrijkste winkelgebieden.

	DAGELIJKS	NIET-DAGELIJKS
Elst, centrum	€ 9.200	€ 3.500
Elst, Industriestraat Oost	-	€ 1.000
Zetten, centrum	€ 8.700	€ 2.700
Heteren	€ 6.500	€ 3.000
Herveld	€ 5.300	€ 400
Driel	€ 5.600	€ 2.000
OVERBETUWE	€ 8.200	€ 1.400

4.4 Conclusie

De belangrijkste conclusies:

- De belangrijkste winkelgebieden in Overbetuwe laten ten opzichte van 2009 een uiteenlopende ontwikkeling zien. Het centrum van Elst heeft zowel de bestedingen in de dagelijkse sector als in de niet-dagelijkse sector sterk zien groeien. Het centrum van Zetten heeft een groei in de dagelijkse sector gerealiseerd, terwijl de niet-dagelijkse sector stagneert. De PDV/GDV-locatie Industriestraat Oost ziet de bestedingen ten opzichte van 2009 dalen.
- In lijn met de ontwikkeling van de totale bestedingen, zijn de bestedingen per m² winkelvloeroppervlak in beide sectoren relatief hoog in het centrum van Elst en wat lager in het centrum van Zetten. Het winkelgebied Industriestraat Oost heeft aanzienlijk lagere bestedingen per m² winkelvloeroppervlak, wat sterk samenhangt met het grootschalige karakter van de locatie.

5

HOOFDSTUK

Inzicht in koopgedrag



5. Inzicht in koopgedrag

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk besteden we vooral aandacht aan het koopgedrag van de consument die in Overbetuwe boodschappen doet en/of er winkelt. Wat zijn de bezoekmotieven, hoe vaak worden winkelgebieden beoordeeld? Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate inwoners van Overbetuwe georiënteerd zijn op de koopzondag en online winkelen.

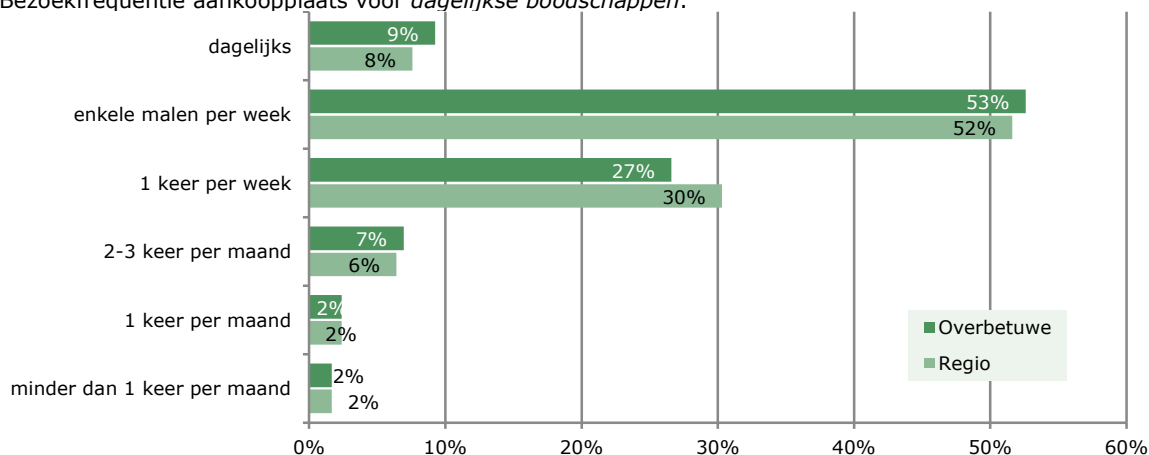
5.2 Kenmerken van koopgedrag

Bezoekfrequentie

De consumenten die de dagelijkse boodschappen doen in Overbetuwe zijn voor bijna tweederde (62 procent) hoogfrequente bezoekers, die minstens enkele keren per week boodschappen doen. In de regio Arnhem-Nijmegen ligt dit aandeel iets lager. De consumenten die in Overbetuwe boodschappen doen, dat zijn grotendeels inwoners, doen dit wat minder vaak eens per week.

Figuur 5.1

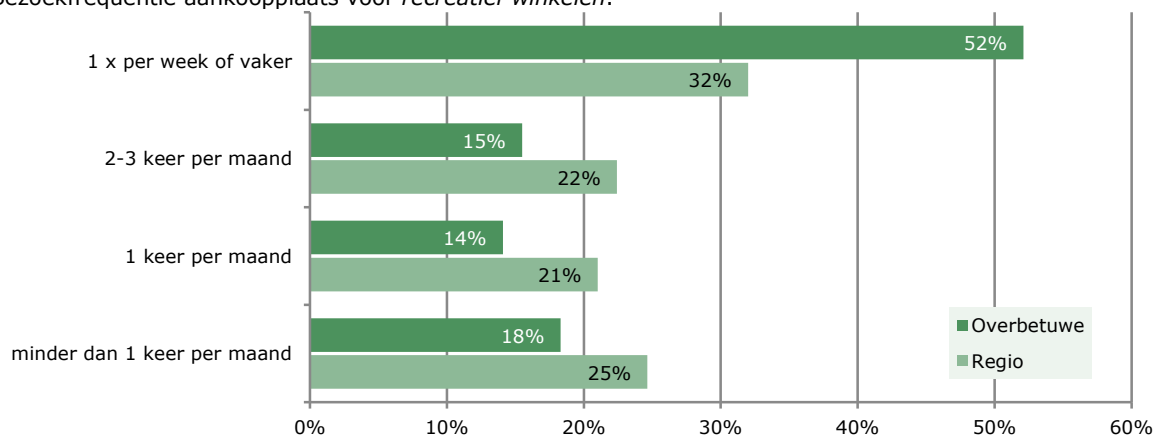
Bezoekfrequentie aankoopplaats voor *dagelijkse boodschappen*.



Het beeld van de frequentie waarmee consumenten in Overbetuwe winkelen, wijkt af van dat voor de regio. De consumenten die in Overbetuwe winkelen, doen dat duidelijk vaker wekelijks dan gemiddeld in de regio (figuur 5.2). Deels kan dit samenhangen met een meer doelgerichte keuze voor winkelen in bijvoorbeeld Elst, al dan niet ook in combinatie met boodschappen doen.

Figuur 5.2

Bezoekfrequentie aankoopplaats voor *recreatief winkelen*.



Bezoekduur en besteding

Aan degenen die het laatst gewinkeld hebben in het centrum van Elst, Heteren en Zetten is voorts gevraagd wat, uitgaande van het laatste bezoek, de bezoekduur is geweest en wat daarbij (naar schatting) is uitgegeven.

Voor het centrum van Elst geldt dat een vijfde maximaal een half uur is geweest. De grootste groep – 44 procent – heeft een half uur tot een uur in het centrum van Elst gewinkeld. Een derde heeft er langer dan een uur gewinkeld. Voor Heteren en Zetten is het aantal waarnemingen beperkt, maar het overgrote deel van deze beperkte groep is maximaal een uur gebleven.

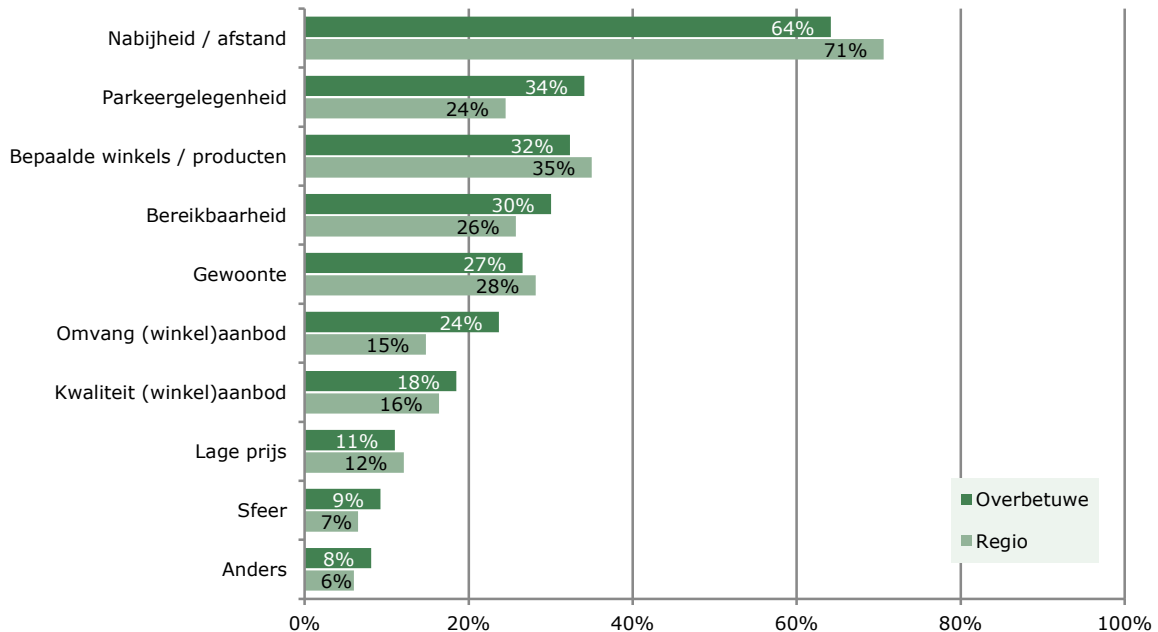
De gemiddelde besteding ligt, uitgaande van de groep bezoekers die de laatste keer gewinkeld hebben in het centrum van Elst, ongeveer rond de € 90³. De helft heeft maximaal € 60 uitgegeven.

Bezoekmotief

Wat zijn de belangrijkste redenen van consumenten om boodschappen te doen of te winkelen in Overbetuwe? De top 3 bij boodschappen wordt gevormd door nabijheid/afstand, parkeergelegenheid en bepaalde winkels of producten. Qua verdeling van genoemde bezoekmotieven wijkt Overbetuwe op een paar punten af van het totale regionale beeld. Weliswaar is het dicht bij huis boodschappen kunnen doen, het meest genoemde motief, maar wel iets minder dan gemiddeld in de regio. Parkeergelegenheid en de omvang van het winkelaanbod worden juist vaker genoemd.

Figuur 5.3

Bezoekmotief aankoopplaats voor *dagelijkse boodschappen*.



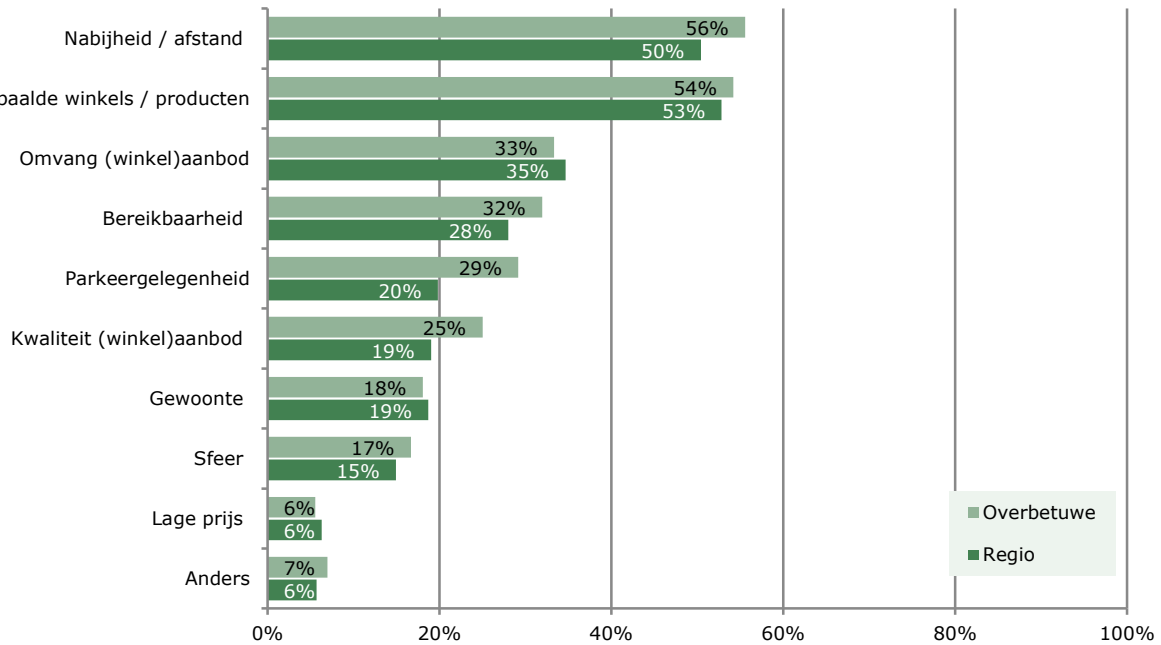
Nota bene: meerdere antwoorden mogelijk

Voor het winkelen in Overbetuwe speelt nabijheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels en producten een grote rol. Ook de motieven parkeergelegenheid en kwaliteit van het winkelaanbod worden, vergeleken met de regio, veel genoemd.

³ Bij de bepaling van dit gemiddelde is een besteding van € 1.500 niet meegerekend, omdat deze waarde het gemiddelde relatief sterk beïnvloedt.

Figuur 5.4

Bezoekmotief aankoopplaats voor *recreatief winkelen*.



Nota bene: meerdere antwoorden mogelijk

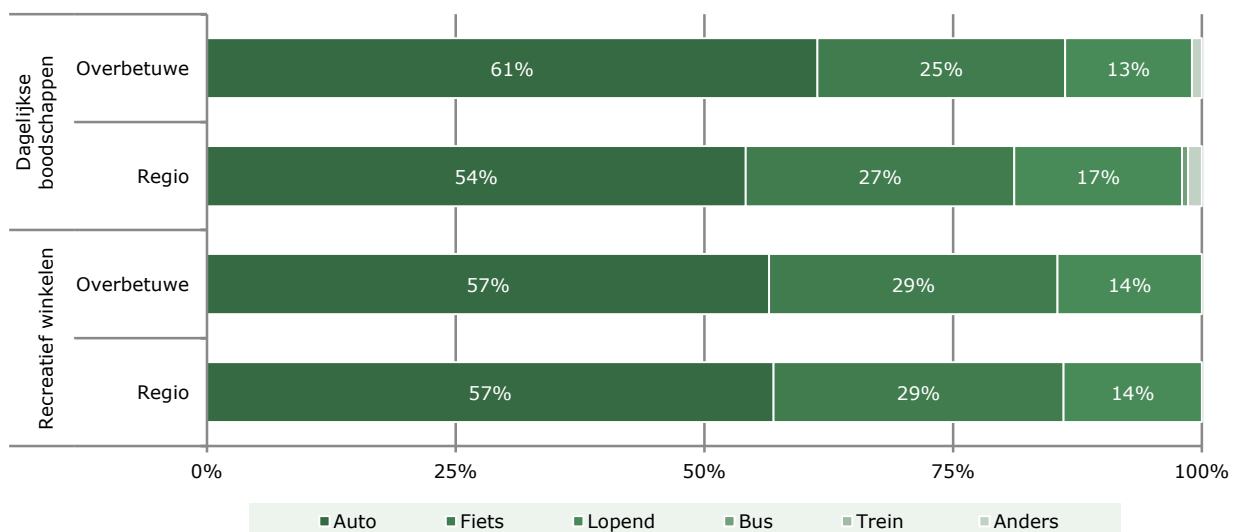
Aan degenen die het laatst gewinkeld hebben in het centrum van Elst, Heteren en Zetten is voorts gevraagd voor welke winkels of andere voorzieningen men dan vooral komt. Veruit het meest genoemd hierbij zijn de supermarkten. Daarnaast noemen centrumbezoekers in Elst ook nog kledingwinkels (in meeste gevallen meer in het algemeen, zonder een specifieke winkel te noemen) en de Hema is meermaals genoemd, ook in Zetten.

Vervoermiddel

Zowel voor de dagelijkse boodschappen als voor het recreatief winkelen is de auto het meest gebruikte vervoermiddel. De auto is bij het doen van de boodschappen vaker dan gemiddeld in de regio het gekozen vervoermiddel. Voor recreatief winkelen is het vervoermiddelgebruik gelijk aan de regio.

Figuur 5.5

Vervoermiddelgebruik voor dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen



Combinatiebezoek

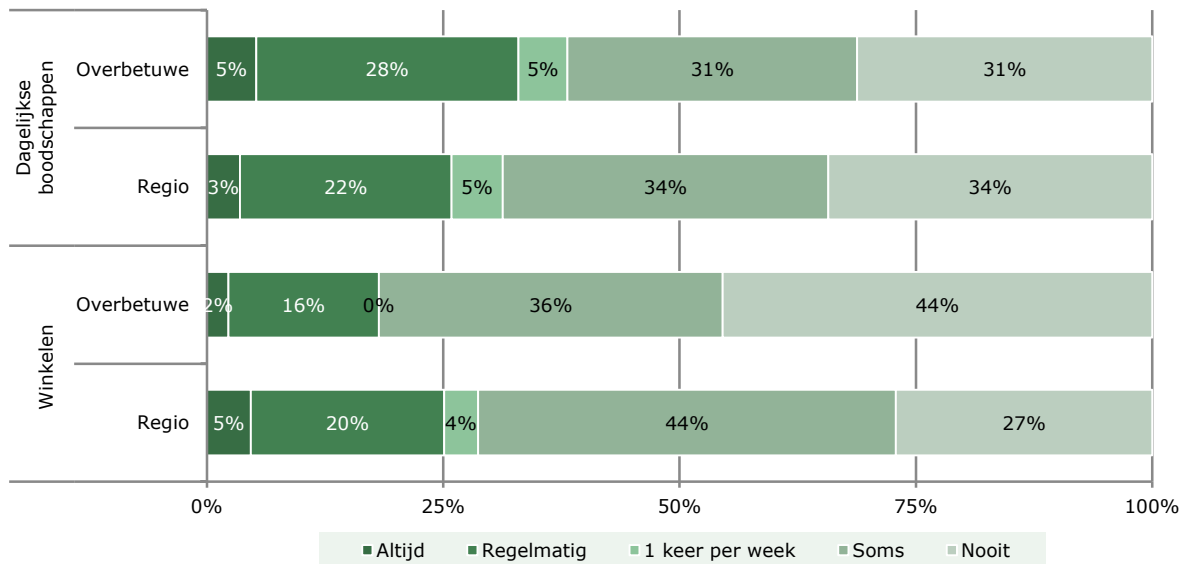
Aan de consumenten die in Overbetuwe boodschappen doen en/of winkelen, is gevraagd hoe vaak ze het winkelbezoek combineren met een bezoek aan aanvullende voorzieningen. Met aanvullende voorzieningen worden onder meer horeca en dienstverlenende voorzieningen bedoeld.

Voor de dagelijkse boodschappen combineert ongeveer een derde het winkelbezoek altijd of regelmatig met een bezoek aan andere voorzieningen. Dit deel is groter dan gemiddeld in de regio Arnhem-Nijmegen, waar 25 procent regelmatig of altijd het doen van dagelijkse boodschappen combineert met een bezoek aan andere voorzieningen.

Bij het winkelen is het deel dat winkelbezoek combineert met een bezoek aan andere voorzieningen met 18 procent kleiner dan bij het doen van dagelijkse boodschappen en de regio. Het deel van het winkelend publiek dat het winkelbezoek nooit combineert met een bezoek aan andere voorzieningen is met 44 procent groter dan in de regio Arnhem-Nijmegen.

Figuur 5.6

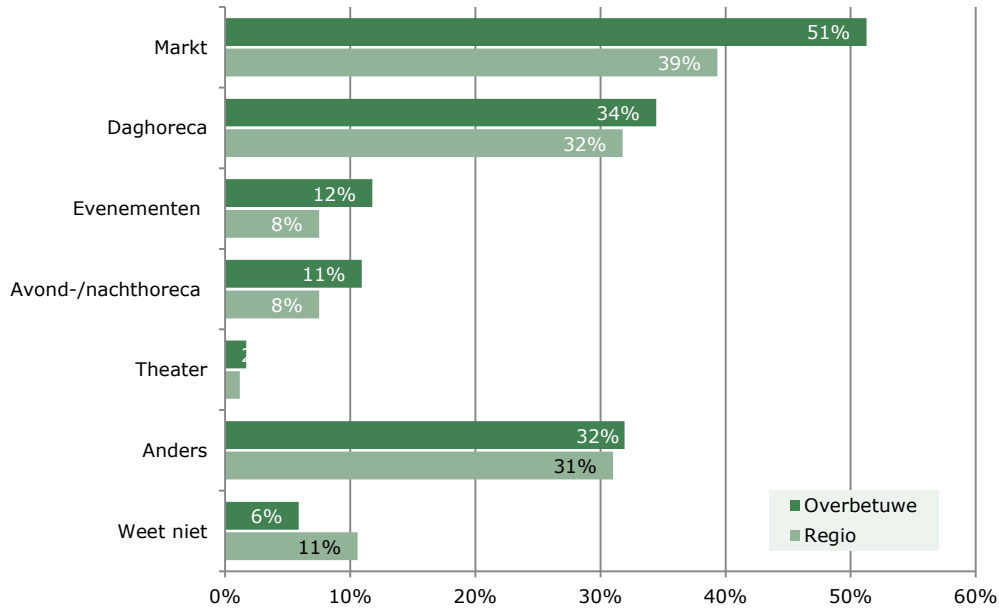
Combinatiebezoek bij dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen



Degenen die het boodschappen doen wel eens combineren met andere activiteiten noemen daarbij vooral de markt en daghoreca-voorzieningen (zie figuur 5.7). Ten opzichte van het regionale beeld is de markt meer genoemd (51 procent tegenover 39 procent). Onder de categorie 'anders' vallen onder meer doktersbezoek, bibliotheek, sportactiviteiten als ook familiebezoek.

Figuur 5.7

Bezochte voorzieningen bij combinatiebezoek met boodschappen doen.

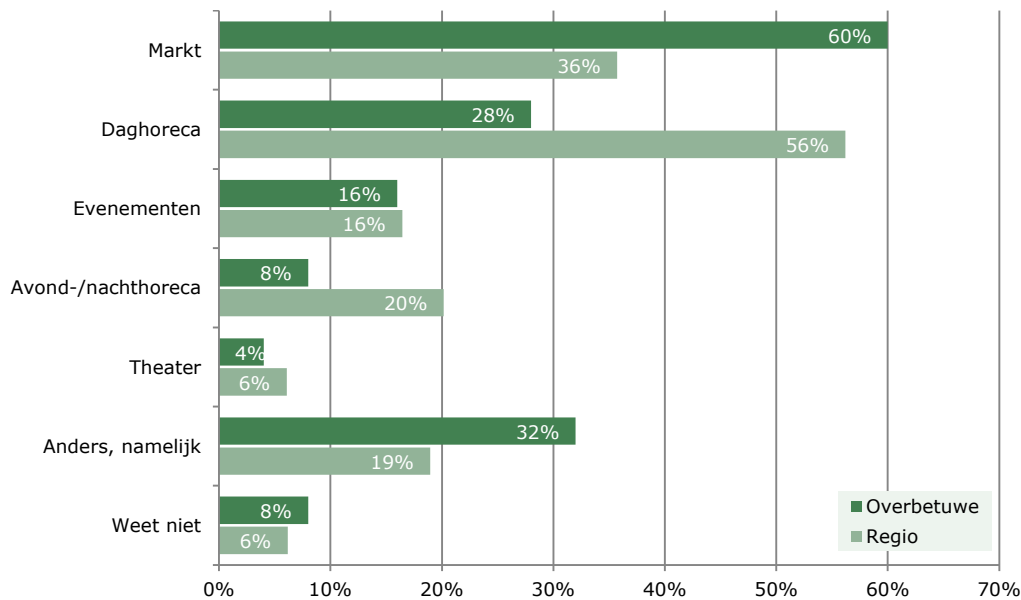


Nota bene: meerdere antwoorden mogelijk

Het niet-dagelijkse winkelend publiek dat winkelbezoek combineert met andere voorzieningen in Overbetuwe noemt in vergelijking met boodschappen dezelfde combinaties (zie figuur 5.8).

Figuur 5.8

Bezochte voorzieningen bij combinatiebezoek met recreatief winkelen.



Nota bene: meerdere antwoorden mogelijk

5.3 Beoordeling winkelvoorzieningen

Rapportcijfers

Tabel 5.1 laat de gemiddelde beoordeling zien van (aspecten van) de winkelvoorzieningen in Overbetuwe voor dagelijkse boodschappen en tabel 5.2 voor recreatief winkelen. Hierbij wordt Overbetuwe vergeleken met het regiobeeld. Ook zijn de waarderingcijfers voor het centrum van Elst en voor de aankooplocatie aan de Industriestraat/Nieuwe Aamsestraat (voor recreatief winkelen) gerapporteerd. Aan de consument is gevraagd het winkelgebied te beoordelen dat zij het laatst hebben bezocht. Voor zowel dagelijkse boodschappen als voor recreatief winkelen geldt dat de gemiddelde waarderingcijfers op elk aspect in Overbetuwe hoger zijn dan de gemiddelde cijfers geven voor winkelvoorzieningen in de regio Arnhem-Nijmegen.

Het totaaloordeel voor aankooplocaties in Overbetuwe voor dagelijkse boodschappen is een 7,7 (regio Arnhem-Nijmegen: 7,5). De bereikbaarheid van het winkelcentrum en de klantvriendelijkheid van de winkeliers krijgen met een 8,0 de hoogste beoordeling. Stallingsmogelijkheden voor de fiets, veiligheid van de winkelomgeving en kwaliteit van de winkels worden met gemiddeld een 7,8 ook goed beoordeeld en scoren hoger dan gemiddeld in de regio Arnhem-Nijmegen (deze aspecten worden met een 7,5 beoordeeld).

Het aanbod van daghoreca krijgt met een 6,7 de laagste beoordeling. Voor het centrum van Elst geldt dat de aspecten beter worden beoordeeld dan gemiddeld in Overbetuwe. Het totaaloordeel voor het centrum van Elst is met 8,1 aanzienlijk hoger dan de gemiddelde beoordeling voor de aankooplocaties in de gemeente Overbetuwe en regio Arnhem-Nijmegen.

Tabel 5.1

Beoordeling van consumenten over aankooplocaties voor dagelijkse boodschappen.

	OVERBETUWE	ELST CENTRUM	REGIO
Bereikbaarheid van het winkelcentrum	8,0	8,1	7,9
Klantvriendelijkheid van winkeliers *	8,0	8,0	-
Stallingsmogelijkheden fiets	7,8	8,1	7,5
Veiligheid winkelomgeving	7,8	8,0	7,5
De kwaliteit van de winkels	7,8	8,0	7,5
Parkeermogelijkheden auto	7,7	7,6	7,6
Sfeer/ambiance	7,4	7,8	6,9
Inrichting/aankleding winkelstraten	7,1	7,8	6,7
Het aantal winkels	7,0	8,0	6,7
Aanbod van daghoreca	6,7	7,8	6,4
TOTAALORDEEL	7,7	8,1	7,5

* Dit aspect is alleen in Overbetuwe voorgelegd.

Als het gaat om recreatief winkelen krijgen de winkelvoorzieningen in Overbetuwe met 8,1 een oordeel dat licht hoger is dan gemiddeld in de regio Arnhem-Nijmegen (7,6). Het centrum van Elst krijgt ook van bezoekers die hier winkelen hoge waarderingcijfers. De waarderingcijfers zijn voor de meeste aspecten vergelijkbaar met de gemiddelde waardering in Overbetuwe, met wederom als positieve uitschieter het aanbod van daghoreca.

De aankooplocatie aan de Industriestraat/Nieuwe Aamsestraat scoort op alle aspecten lager dan in Overbetuwe, Elst centrum en de regio Arnhem-Nijmegen, op parkeermogelijkheden voor de auto na

(7,8). Met name het aanbod van daghoreca, de inrichting en aankleding van de winkelstraat en de sfeer en ambiance blijven achter qua waardering.

Tabel 5.2

Beoordeling van consumenten over aankooplocaties voor recreatief winkelen.

	OVERBETUWE	ELST CENTRUM	ELST: INDUSTRIESTRAAT/ NIEUWE AAMSESTRAAT**	REGIO
Bereikbaarheid van het winkelcentrum	8,1	8,1	7,7	7,8
Stallingsmogelijkheden fiets	8,1	8,0	7,4	7,6
Klantvriendelijkheid van winkeliers *	8,1	8,1		-
Veiligheid winkelomgeving	8,0	8,0	7,2	7,5
De kwaliteit van de winkels	8,0	8,0	7,3	7,5
Het aantal winkels	8,0	8,1	6,7	7,6
Sfeer/ambiance	7,8	7,9	6,5	7,3
Inrichting/aankleding winkelstraten	7,8	8,0	6,4	7,2
Parkeermogelijkheden auto	7,7	7,6	7,8	7,1
Aanbod van daghoreca	7,6	8,0	5,6 ¹⁾	7,4
TOTAALORDEEL	8,1	8,1	7,2	7,6

* Dit aspect is alleen in Overbetuwe voorgelegd.

** De waardering voor Elst: Industriestraat/Nieuwe Aamsestraat afzonderlijk gevraagd op basis van bezoek grootschalige winkelgebieden in de regio.

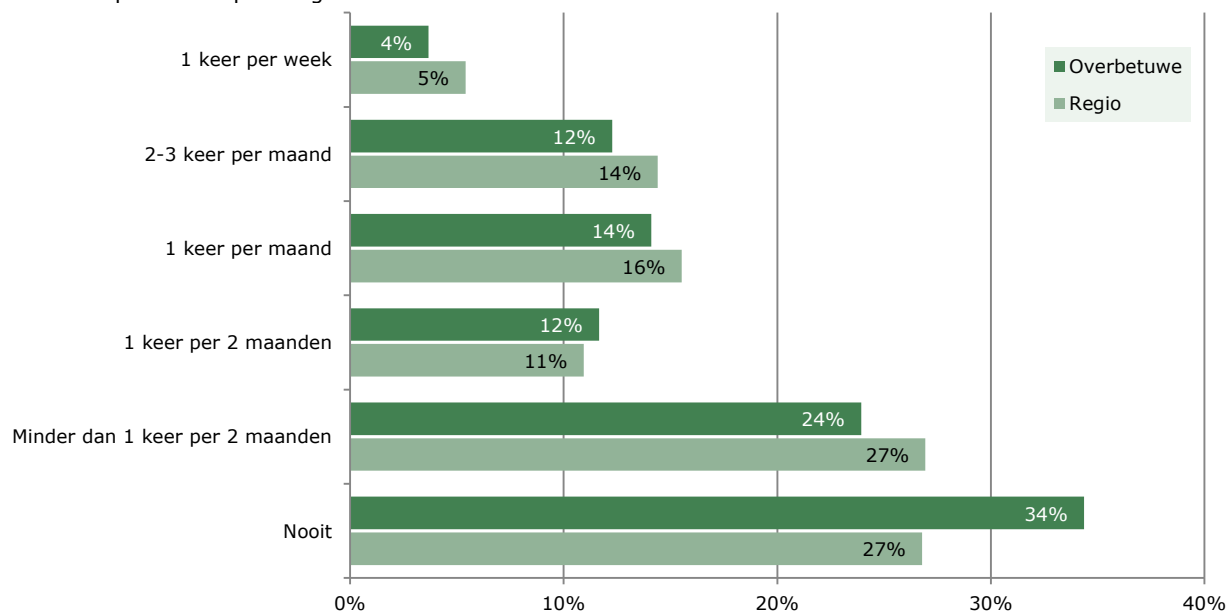
¹⁾ Heeft betrekking op gehele gebied en winkels en houdt daarom niet (uitsluitend) oordeel over restaurant Intratuin in.

5.4 Winkelen en boodschappen doen op zondag

Het aandeel inwoners dat (nog) geen koopzondag bezoekt, is iets groter dan gemiddeld in de regio Arnhem-Nijmegen, respectievelijk 34 en 27 procent (zie figuur 5.9). De inwoners van Overbetuwe die de koopzondag wél bezoeken, doen dit ongeveer net zo frequent als de gemiddelde inwoner uit de regio.

Figuur 5.9

Bezoekfrequentie koopzondag.



Bijna een derde van de inwoners van Overbetuwe die wel eens op zondag winkelen heeft als laatst bezochte locatie Elst centrum opgegeven. Daarnaast wordt Arnhem centrum (14 procent), Nijmegen centrum (10 procent), Arnhem Kronenburg (4 procent) en de Aamse Poort (4 procent) genoemd door inwoners van Overbetuwe.

Tabel 5.3

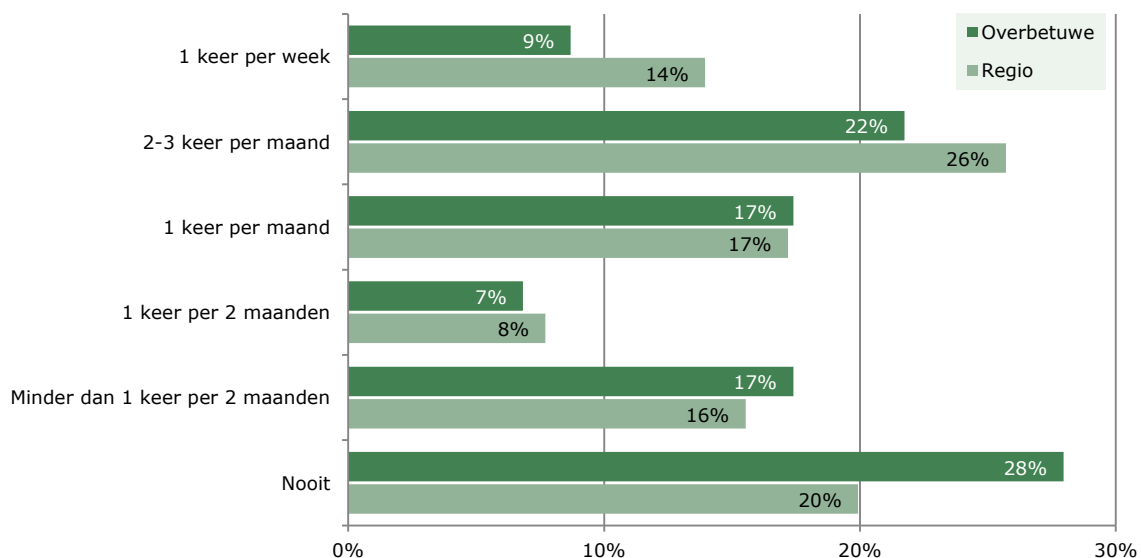
Top 5 genoemde aankooplocatie voor bezoek koopzondag (% genoemd).

AANKOOPLOCATIE	%
Elst centrum	32%
Centrum Arnhem	14%
Nijmegen centrum	10%
Arnhem Kronenburg	4%
Elst, Aamse Poort	4%

De mate waarin inwoners van Overbetuwe op zondag naar de supermarkt gaan, is kleiner dan gemiddeld in de regio Arnhem-Nijmegen (zie figuur 5.10). Ruim één op de vijf bezoekt twee tot drie keer per maand een supermarkt (regio: 26 procent) op zondag, 17 procent één keer per maand en 9 procent één keer per week (regio: 14 procent). Het deel van de inwoners van Overbetuwe dat nooit op zondag een supermarkt bezoekt, is met 28 procent groter dan gemiddeld in de regio (20 procent).

Figuur 5.10

Bezoekfrequentie supermarkt op de zondag



5.5 Conclusie

De belangrijkste conclusies op een rij:

- Bij de 'dagelijkse' boodschappen speelt nabijheid duidelijk de grootste rol, op ruime afstand gevolgd door parkeergelegenheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels en producten.
- Bij het ('fysiek') winkelen wordt de keuze van de consumenten om (recreatief) te winkelen in Overbetuwe vaker gemaakt op basis van nabijheid en de aanwezigheid van bepaalde winkels en producten. Daarnaast spelen bereikbaarheid en omvang van het winkelaanbod een grote rol.
- Er is zowel bij de dagelijkse boodschappen als bij het winkelen sprake van combinatiebezoek. Bij dagelijkse boodschappen wordt het winkelbezoek meer gecombineerd met andere voorzieningen dan bij recreatief winkelen. De gekozen combinatie-opties zijn voor boodschappen doen en recreatief winkelen gelijk. Zo combineert men vaak het winkelbezoek met een bezoek aan de markt en de daghoreca.
- Voor veel aspecten krijgen winkelvoorzieningen in Overbetuwe een goede beoordeling, zowel als het gaat om bezoek voor boodschappen als voor recreatief winkelen. Ten opzichte van de regio Arnhem-Nijmegen is de beoordeling op alle aspecten beter in Overbetuwe.
- Deze goede beoordeling wordt in belangrijke mate gedragen door een hoge waardering voor het centrum van Elst. Het laagst gegeven gemiddelde waarderingcijfer is een 7,6 (voor parkeermogelijkheden). Dat consumenten het prettig winkelen vinden in het centrum van Elst blijkt ook uit de goede cijfers voor sfeer en ambiance en de inrichting van de winkelstraten. Economisch en kwalitatief functioneren sluiten hier goed op elkaar aan.
- Eén op de drie inwoners van Overbetuwe bezoekt minstens eens per maand winkels op een koopzondag. Dit is een kleiner deel dan gemiddeld in de regio. Hierbij is de binnenstad van Elst de populairste bezoeklocatie. Ruim een derde bezoekt nooit een koopzondag.
- Bijna driekwart van de inwoners van Overbetuwe bezoekt wel eens een supermarkt op zondag. Bijna één op de tien gaat elke week op zondag naar de supermarkt.

1

BIJLAGE

Begrippenkader



Bijlage 1. Begrippenkader

Aankoopplaats (aankooplocatie)

Plaats waar men koopt. Er zijn verschillende soorten fysieke aankoopplaatsen waarnaar onderscheid gemaakt kan worden (stadscentrum, wijkwinkelcentrum) en er zijn ook niet ruimtelijke/fysieke 'aankoopplaatsen' zoals online winkels.

Afvloeiing (koopkrachtafvloeiing)

De mate waarin de bevolking buiten de eigen woonplaats koopt. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als de totale bestedingen die inwoners buiten hun eigen woonplaats of gemeente doen of als percentage van het totale bestedingspotentieel.

Artikelgroepen

In dit rapport wordt het onderscheid gemaakt tussen dagelijkse en niet-dagelijkse artikelen. Tot de dagelijkse artikelen behoren levensmiddelen, drogisterij artikelen, alcoholische dranken, tabak en schoonmaakartikelen. Niet-dagelijkse artikelen zijn uitgesplitst naar: kleding, schoenen, woninginrichting, huishoudelijke artikelen, doe-het-zelf, elektronica en bloemen, planten en tuinartikelen.

Bestedingspotentieel

Totaal aan detailhandelsbestedingen die door inwoners van een bepaald gebied gedaan kunnen worden. Berekend door inwonertal te vermenigvuldigen met gemiddelde (landelijke) besteding per hoofd van de bevolking, gecorrigeerd naar inkomenssituatie in het betreffende gebied.

Binding (koopkrachtbinding)

De mate waarin de bevolking in de eigen woonplaats koopt. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als de totale bestedingen die inwoners in de eigen woonplaats of gemeente doen of als percentage van het bestedingspotentieel.

Detailhandelsbestedingen (draagvlak)

Totaal aan gerealiseerde winkelbestedingen gegenereerd door het aantal klanten van een aankoopplaats, bestaande uit consumentenbestedingen van bewoners en van bezoekers.

Berekend door het aantal klanten te vermenigvuldigen met gemiddelde landelijke besteding per hoofd van de bevolking (incl. BTW), gecorrigeerd naar inkomenssituatie in het betreffende gebied.

Koopstroom

De mate waarin men in een aankoopplaats bepaalde artikelen koopt (consumentenbestedingen), naar plaats van herkomst.

Toevloeiing (koopkrachttoevloeiing)

De mate waarin een aankoopplaats koopstromen aantrekt vanuit een andere plaats. Wordt in dit onderzoek uitgedrukt als percentage van de totale detailhandelsbestedingen (draagvlak) en uitgesplitst naar herkomst.

Winkelen

Het meer recreatief rondlopen in een winkelgebied en een groot aantal winkels bezoeken. Het doen van (niet-dagelijkse) aankopen is niet de belangrijkste activiteit en de consument neemt geen boodschappenlijst mee.